

UTVÄNGSTORPS KYRKA OCH FORNÅKRAR

Kyrkoplatsen i Utvängstorp har en lång historisk kontinuitet och närområdet innehåller flera intressanta komponenter, som just visar platsens betydelse som sockencentrum. Kyrkan har historiska anor från 1100-talet, kanske till och med 1000-talet. Sankt SigfridsKälla, som ligger öster om kyrkan, anses enligt legenden ha kopplingar till missionären Sankt Sigfrid och kyrkan ska ha uppförts som en offerkyrka till hans ära. Den medeltida kyrkan var en liten rektangulär byggnad. År 1838 byggdes kyrkan om så att den i stort sett fick sitt nuvarande utseende. I kyrkan finns en kvadratisk, medeltida dopfont i kalksten.

I stället för torn har kyrkan en klockstapel som bär kyrkklockorna. Denna klockstapel uppges vara från år 1735. Strax öster om kyrkan, på tidigare samfälld mark ligger fattigstugan som uppfördes under 1890-talet. Från 1907 kom denna byggnad att fungera som småskola. Väster om kyrkan på andra sidan om Tidan ligger dessutom den gamla affären, med affärshus från två epoker.

Omkring 400 meter norr om kyrkan ligger ett antal fornåkrar, d.v.s. åkrar från ett tidigare odlingskede vars struktur bland annat går att återfinna i kartmaterial från 1600-talet. Fornåkrarna uppmärksammades 1959 och de betecknades då som ett stensträngssystem. I dag är de registrerade som så kallad fossil åkermark. Området är ca 300 x 200 meter stort och består av så kallade bandparceller, ca 80–200 meter långa och 10–70 meter breda åkertegar. De skiljs åt av jordblandade stenvallar eller terrasskanter. Möjligen har den fossila åkermarken ett förhistoriskt eller – mer troligt – ett medeltida ursprung. Fornåkrar är fasta fornlämningar och skyddade enligt Kulturmiljölagen. I anslutning till den fossila åkermarken finns förhistoriska gravar i form av ett röse, två stensättningar och en domarring, vilka troligen representerar både brons- och järnålder.

Interiören från Utvängstorps kyrka med predikstolen över altaret och dopängeln hängande över dopfunten. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 25

HITTA HIT

Utvängstorp ligger ca 13 km norr om Mullsjö. Kyrkan ligger ca 250 m väster om byn och fornåkrarna 300 m norr ut.

Koordinater:

Utvängstorps kyrka:
N 6433374 / E 433451
(SWEREF 99 TM) // N 58°
2' 24,732", E 13° 52' 22,858"
(WGS84)

Norr om kyrkan finns fornåkrar med terrasseringar. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgårdar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

